Reijo Knuutinen

22.8.2015

LAUSUNTO

Valtiovarainministeriö

Lausunto koskien luonnosta hallituksen esitykseksi laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta (VM058:00/2015)

Yleiset kommentit

Asiakokonaisuutta koskeva direktiivin muutos on kaiken kaikkiaan ollut tarpeellinen ja hyvin perusteltu, kansallisten verojärjestelmien keskinäistä niveltyvyyttä parantava, mikä varsinkin Euroopan unionin sisäisesti on ehdottoman tärkeätä. Nyt esillä oleva esitys koskee direktiivin kansallista toimeenpanoa Suomessa.

Kokonaisarvionani katson, että tämä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamista koskeva esitys on johdonmukaisesti rakennettu, esitetty ja perusteltu. Väärinkäytön vastainen säännös (6 a §:n 9 mom.) on mielestäni kuvattu asianmukaisella tavalla, tällaisten lausekkeiden merkitys ja käyttöyhteys huomioiden samalla sekä riittävän tarkasti että riittävän joustavasti.

Toinen asia on se, että mahdollisissa soveltamistilanteissa ei ole aina helppo sanoa, milloin järjestely on aito tai milloin se on epäaito, tai onko veroetujen tavoittelu ollut päätarkoituksena tai yhtenä keskeisenä tarkoituksena. Tällaiset kysymykset ovat aina tämän tyyppisten lausekkeiden soveltamisen kohdalla ongelmallisia, eikä siinä ole sinänsä mitään uutta.

Kontekstista johtuen lienee myös selvä, että ”päteviin liiketaloudellisiin syihin” eivät lukeudu itse verotussyyt, vaan muotoilulla viitataan verotuksesta riippumattomiin liiketaloudellisiin syihin?

Eräitä terminologiaan liittyviä huomioita

Esitysluonnosta laajemmin (eikä siis itse ehdotettua lakitekstiä) lukiessa tulee kuitenkin pohtineeksi, miksi tässäkin yhteydessä turvaudutaan moniin eri termeihin viitattaessa kuitenkin – ainakin oletettavasti – samaan asiaan tai käsitteeseen. Välillä käytetään termiä veronkierto, välillä veronkiertäminen tai veron kiertäminen. Näillä oletettavasti tarkoitetaan yhtä ja samaa käsitettä?

Lisäksi toisessa yhteydessä (eli malliverosopimusta käsiteltäessä) puhutaan veron välttämisestä ehkäisevistä säännöksistä tai väärinkäytön vastaisista säännöksistä. Koska konteksti on tässä hieman toinen, niin terminologia toki liittyy siihen terminologiaan, mitä näissä vastaavissa eli malliverosopimuksen ja verosopimusten yhteydessä yleensä käytetään. Siihen, mitä termejä tai minkälaisia käännöksiä milloinkin eri aikoina ja eri yhteyksissä on otettu käyttöön, on vaikuttanut monet eri asiat.

Erityisen ongelmallisena pidän – yleisesti tarkasteluna – termiä veronkierto, koska sen merkitys yleiskielessä (ja myös toisinaan esim. toimittajien ja poliitikoiden kielenkäytössä) on liudentunut ja hämärtynyt tarkoittamaan asiayhteydestä riippuen hyvin erilaisia asioita verosuunnittelusta veropetoksiin. (Viittaan tältä osin Verotus-lehden 2/2014 artikkeliini ”Veron kiertäminen, veronkierto vai verolain kiertäminen – terminologinen tarkastelu”.)

Edelleen luonnosta lukiessa tulee pohtineeksi, tarkoitetaanko aggressiivisella verosuunnittelulla ja haitallisella verosuunnittelulla samoja asioita? Veronsaajien kannaltahan kaikki sellainen verosuunnittelu, joka vähentää veroja, on tavallaan haitallista. Toisaalta verosuunnittelu voi olla haitallista esim. kilpailuneutraliteettia ajatellen.

Yleisesti ottaen kannattaa varmaan minimoida samaan asiaan viittaavien erilaisten termien käyttö, ellei eri termeillä haluta sitten korostaa esim. näkökulmaeroja.

Sen sijaan ehdotetun 6 a §:n 9 momentin lopussa onkin varmaan perusteltua käyttää hyvin avointa tai laajaa muotoilua (”ei estä sellaisten kansallisten säännösten tai sopimusmääräysten soveltamista, joiden tavoitteena on veron välttämisen, veropetosten tai väärinkäytösten estäminen”), koska mitään tämän tyyppisiä säännöksiä ei haluta sulkea pois.

Lopuksi

Edellä olevista terminologisista huomioista huolimatta katsoisin, että tässä luonnoksessa hallituksen esitykseksi (ja varsinkin itse ehdotetussa säännöstekstissä) termien käyttö on kuitenkin siinä määrin tarkkaa, että mitään väärinymmärryksiä tai tulkinnallisia epäselvyyksiä ei tämän johdosta pitäisi tulla vastaan. En ole siten esittämässä varsinaisesti mitään muutoksia käytettyihin termeihin tai muutoinkaan yksittäisiin kohtiin tekstissä.

Reijo Knuutinen

Professori, OTT, KTM